

OPIEKA I KURATELA DLA OSOBY UBEZWŁASNOWOLNIONEJ

Fundacja TAURUS

Co oznacza ubezwłasnowolnienie całkowite i częściowe?

Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

Z kolei osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

Osoba ubezwłasnowolniona nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych:

- osoba ubezwłasnowolniona całkowicie traci zdolność do czynności prawnych (co oznacza, że czynność prawna dokonana przez taką osobę jest nieważna, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego),

- osoba ubezwłasnowolniona częściowo ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych (co oznacza, że co do zasady gdy taka osoba zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego, który musi potwierdzić daną czynność prawną – bez tej zgody czynność będzie nieważna).

Posiadanie zdolności do czynności prawnych oznacza możliwość dokonywania w swoim imieniu czynności prawnych (np. zawieranie umów, składanie oświadczeń woli mających na celu zmianę lub powstanie stosunku prawnego). Osoba wobec której orzeczono ubezwłasnowolnienie nie może samodzielnie, w sposób nieograniczony dokonywać skutecznie czynności prawnych. Dlatego na rzecz takiej osoby ustanawia się kuratora (w przypadku ubezwłasnowolnienia częściowego) oraz opiekuna (wobec osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie).

Opiekun osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie:

Dla osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie ustanawia się opiekę, chyba że pozostaje ona jeszcze pod władzą rodzicielską (tzn. nie osiągnęła jeszcze pełnoletności). Z uwagi na brak zdolności do czynności prawnych osoby ubezwłasnowolnionej ustanowienie opiekuna jest konieczne, bo to on reprezentuje tę osobę w obrocie prawnym.

Do najważniejszych zadań opiekuna osoby ubezwłasnowolnionej należy:

- sprawowanie pieczy nad osobą i majątkiem pozostającego pod opieką (opiekun we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego ma obowiązek uzyskiwać zgodę sądu opiekuńczego),
- reprezentowanie podopiecznego przed wszelkimi podmiotami i instytucjami (z wyjątkiem czynności dokonywanych między osobami nad którymi sprawuje opiekę – w przypadku gdy jest opiekunem więcej niż jednej osoby oraz z wyjątkiem czynności prawnych dokonywanych między podopiecznym, a opiekunem albo jego małżonkiem, zstępnymi, wstępnymi lub rodzeństwem),
- sporządzanie inwentarza majątku osoby pozostającej pod opieką niezwłocznie po objęciu opieki i przedstawienie go sądowi opiekuńczemu (inwentarz ma obowiązek sporządzić również w razie późniejszego nabycia majątku przez osobę pozostającą pod opieką),
- na zobowiązanie sądu składanie do depozytu sądowego kosztowności, papierów wartościowe i innych dokumenów należących do pozostającego pod opieką (przedmioty te nie mogą być odebrane bez zezwolenia sądu opiekuńczego),
- lokowanie gotówki podopiecznego w banku, jeśli nie jest potrzebna do zaspokajania jego uzasadnionych potrzeb (opiekun może podejmować ulokowaną gotówkę tylko za zezwoleniem sądu opiekuńczego),

- składanie sądowi opiekuńczemu sprawozdania, w terminach określonych przez sąd, (nie rzadziej niż raz w roku), które dotyczy osoby pozostającej pod opieką wraz z rachunkami z zarządu jego majątkiem.

Opiekun obowiązany jest wykonywać swe czynności z należytą starannością, jak tego wymaga dobro pozostającego pod opieką i interes społeczny. Jeżeli wzgląd na dobro pozostającego pod opieką nie stoi temu na przeszkodzie, opiekunem ubezwłasnowolnionego całkowicie powinien być ustanowiony przede wszystkim jego małżonek, a w braku tegoż - jego ojciec lub matka. Opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie ustaje z mocy prawa w razie uchylenia ubezwłasnowolnienia lub zmiany ubezwłasnowolnienia całkowitego na częściowe.

Kurator osoby ubezwłasnowolnionej częściowo:

Kurator osoby częściowo ubezwłasnowolnionej jest powołany przede wszystkim do wyrażenia zgody na zaciągnięcie przez nią zobowiązań lub rozporządzenia swoim prawem (art. 17 Kodeksu cywilnego).

Zadania kuratora, podobnie jak w przypadku opieki, polegają na sprawowaniu pieczy nad podopiecznym oraz na ochronie jego interesów. Każdorazowo szczegółowy zakres kurateli określa sąd opiekuńczy w wydanym przez niego postanowieniu o ustanowieniu kuratora oraz w zaświadczeniu dla kuratora. Jeśli szczególna sytuacja podopiecznego tego wymaga kurator może zostać uprawniony również do reprezentowania osoby ubezwłasnowolnionej częściowo oraz do zarządu jej majątkiem. W takim przypadku kurator będzie miał dodatkowe obowiązki tj. zobowiązany będzie uzyskać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszystkich ważnych sprawach dotyczących podopiecznego lub jego majątku. Będzie również zobligowany do składania sprawozdań analogicznych do sprawozdań opiekuna osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie.

W razie uchylenia ubezwłasnowolnienia kuratela ustaje z mocy prawa.

Tryb ustanawiania kuratora i opiekuna:

Sąd okręgowy, który zajmował się postępowaniem w przedmiocie ustanowienia ubezwłasnowolnienia, w razie uprawomocnienia się postanowienia orzekającego ubezwłasnowolnienie, ma obowiązek przesłać do sądu opiekuńczego odpis tego orzeczenia. To sąd opiekuńczy wszczyna procedurę ustanowienia opiekuna (dla osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie) lub kuratora (dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo) i następnie sprawuje nadzór nad ich działaniem.

Na wcześniejszym etapie sprawy tj. gdy sąd okręgowy zajmuje się orzeczeniem ubezwłasnowolnienia, możliwe jest ustanowienie tzw. doradcy tymczasowego dla osoby pełnoletniej, na czas trwania tego postępowania.

Doradca tymczasowy jest ustanawiany ze względu na ochronę osoby, która miałaby zostać ubezwłasnowolniona lub z uwagi na konieczność ochrony jej mienia.

Jeśli sytuacja osoby wobec której złożono wniosek o ubezwłasnowolnienie wymaga, aby jeszcze przed wydaniem orzeczenia, pojawiła się osoba, która miałaby się zajmować jej sprawami, to sąd powoła doradcę tymczasowego. Do doradcy tymczasowego stosuje się odpowiednio przepisy od kuratorze osoby ubezwłasnowolnionej częściowo.

WIĘCEJ INFORMACJI NA STRONIE: WWW.PORADYPRAWNE-TAURUS.PL

INFORMATOR ZOSTAŁ PRZYGOTOWANY W RAMACH REALIZACJI PRZEZ FUNDACJĘ TAURUS ZADANIA PUBLICZNEGO W ZAKRESIE PROWADZENIA NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ, NIEODPŁATNEGO PORADNICTWA OBYWATELSKIEGO, BEZPŁATNEJ MEDIACJI ORAZ EDUKACJI PRAWNEJ W POZNANIU W 2024R.

ZADANIE PUBLICZNE JEST FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH MIASTA POZNANIA.